

Degâjezet en e Gwengamp. "n ti-hent-houarn en eus kavet teir mignonez dija, ha setu n'emaemp o treuziñ kér. D'an noz emmomp un toulladig mat, ha koms a recomp kenetrezomp er sal-degemer. Kegin a recomp diouzhtu d'ober anaoudegezh.

• • • •

A-benn antrozo eo degoushet an holl nemet teir flac'h yaouank.

• • • •

Ur sal vihan a zo bet sezet e stumm ur chapelig : un aoter vihan eeün, ur c'houlaouer, ur greaz, setu holl. Pegen dudius eo bezân pell diouzh an trouz, diouzh komzou goulle pe fallakr an dud, sicul amañ gant un nebeut mignoned virion. Uheloc'h e sav hon ene davet Doue ha gant ur galen nevez eo e selaeuomp aketus komzou ar beleg di-er-benn an "Doue bev".

En em gevout a recomp un tammiig evel bugale o teskiñ o relijion. Adkavhout a recomp Doue, Kredin a raemp e anavezemp anezhan ha ne raemp ket. Chomet e ogap en Testament kozh ha ne sonjemp Doue nemet evâl ur spared koumoulek, prest da gounnarin ha da deurel e valloch war e vugale fall. Breman hon eus desket muioe'h anavezout tri ferson an Breindell an Tad, ar Mab hag ar Spered Glan. Deut emp e-barzh an Testament nevez: gwelout a recomp an Tad madeleshus-kenañ ha tener evit e holl vugale, zoken ar re e deus dilezet anezhan, an Tad hag a o'hortez hemdez distre ar pech'her. Ar Mab moarvat, a oa kalz anavezetoc'h ganeomp, ha nebeutoc'h a draeù hon boa da zeskîn diwar e benn. Met ar Spered Glan evel an Tad a oa dianav decomp! Diskouezet eo deopp evel al lusker a laka hon ene da sevel davet Doue, evel ar sklerijenn hag an nerzh a chom ennemp hag a ro deomp pep sonj mat en hon oberez. Gouezet hon eus iver e oa ar Vadeziant kevre gant ar Mab, an Oferenn, kevre gant an Tad, hag ar Gouzouenn, kevre gant ar Spered Glan. (Dimes eo displegañ hiroc'h, rak re hir e teufe da vezan va danevell).

Goude ar brezegenn ez hejer ur c'hloc'hig, ha setu ma tegouezh, evit an oferenn, plac'hig vihan an ti, ur plac'hig koant gant blev melen, hag a oar chom fur en ilizou. Ne mamm hag he c'heniter a zez iver.

Kegin a ra an oferenn. Kalz bravoc'h e kavan he c'helevout amañ. En ilizou all e vezor pehl diouzh an aoter. Amañ emaemp e-kichen. Doue e-unan a meblant testoc'h deomp,

Sonjal a ran e gwerzennou Bleimor :

"O douster en overenneu én ur chapél

"Ur chapelig direuz é mèzeu Breiz-Izel!

"Bout dré ur galon glan, er houëuen distér,

"E luñ bepred dirag en Osti, o doustér!

"Bout er beleg gredus ar mèu doh en actér,

"E kenig en aberth, o douster!.. O doustér!

Klevout a recomp pedenn ar beleg hag umañiñ a recomp hor pedenn gant e hini en ur respond dezán. D'ar c'himpig e teu ar beleg davedomp ha lakaat a recomp war ar bladenn hon ostiv bihan : ni eo, gant hon ene, hor poan, hol levez, hor buhez pendeziñ.. Hag ar beleg e kinnig an ostiv sakr a ginnig ac'haneqd'an Tad. Pa zeu ar Gomunion e tenesaomp oush an aoter evit resev endro santelnet, an ostiv hon eus kinniget bremmik d'an Tad. Èn eo a ro decomp e Vab en hon donezon.

* * * * *

Laouen e tiskennomp buan ar skalier. Goude lein p'hen eus aozet an daol evit kreisteiz ez comp er sal-degemer. E-barzh ez eus ur piano. Desket hon eus meur a ganeuenn farsus pe drist, skañv pe veurdeñhus. Lenn a recomp iveau. Ur bern levriñ 'zo war an daol : buhezicù Sent ha Santezed e galleg, letriñ e brezhoneg iveau gant an Aotrou Langlois pe an Tadou Gapusined. N'hon eus ket amzer da enciñ. Peurliesañ e kemzomp. Reoù 'zo a skriv notennou diwar-benn ar pesh e deus klevet er beure. An amzer a dremen buan ha setu ma teu tre an Tad Medard gant an Aotrou Floc'h er sal-degemer. Dek eur hanter eo dija. Bremañ eo ar c'helec'h-studi, diwar-benn an "digristenat e Breizh". Setu un abadenn plijus-kensañ. Ret eo gwelout abegoù an digristenaat ha petra 'c'hell uibessañ graet evit adlakaat ar Feiz en hor Bro. Pep hini a lavar he ger. Reoù all a chom mut a-weshou. Merc'her abaf 'zo en hon touesh hag evit un nebeut n'eo ket aez displegañ e sonj e Brezhoneg pa n'eusont ket ur ger ha pa ne gomprenon ket ar goulennou a vez graet outo.

War-larc'h ez eus amzer digomz evit praderian met mors e vez graet, rak kreisteiz eo paz echu ar gaozedenn. Kansañ a recomp meuse an Ajelus.

A-rack debrin e kanemp ur "Benedisite" brav-kenan. Gant Jeñ Penven eo bet graet ar sonerezh anezhañ. Goude debrin e kanemp ar grasou war un ton disheñvel.

D'an abardaez ez eomp da bouriñ : ur wech emp bet o weladenniñ iliz Gwengamp, Iliz Itron Varia Gwir Sikeur. Displeget eo deomp dre ar munut gant an Aetroù Floc'h, istor an iliz. Pignat a recomp betek en tour. Ober a recomp an dro, lerc'h euz lerc'h, goustad. Selicut a recomp ouzh ar maezicù, ouzh an dud 'zo dindanomp. Avel 'zo o c'hwezhañ warnomp Pignat a recomp c'hoazh. A-benn ar fin ez eus peadra da vezan badacouet o trein bepred er skalier strizh-se. Degoushett emp war un doare pazenn. Ar c'hleier 'zo aze. Mont a recomp zoken, e grignol an Iliz, ha goude-se, ni da ziskenn en ur toull du-pod (en em c'houenn a raemp un tammig da belc'h ez aemp). Setu m'en em gavomp e diabarz an iliz, en trepas strizh garideù an nev. Tud en traon 'zo ox pediñ. N'en em santomp ket asur ha distreñ a recomp.

Aet emp un deiz all da Iliz Gras, nepell dicouzh Gwengamp. Pignet emp aze iveau betek pazenn uhelan an iliz. Ur gwel kaer-kenan a zo : Gwengamp e-kreiz ar c'hoadoù evel ur veure'h vihan. Tro-dro dimp gwez e-leizh ha menezicù. An aetroù Floc'h, bep gwech ma welemp ur savadur breizhat, a lak ac'hanoù da verzout penaos eo bet savet, penaos ez em bepred un digempouez bennak etre ledanouù an iliz, dorioù, prenestrou, hag all met penaos eus atav doust d'ar faltazi-se kempouez a-walc'h.

A-rack schuin ar retred ez eomp da welout ar gapusined, ha dreist-holl an Tad Medard en dou desgaset skeudennou livet evitan gant X. Langleiz. D'an deiz market ez eomp da weladenniñ ar gouent : un ti bihan eo, el liozh e welemp Gwengamp dindanomp. E pep lec'h ez eus maezicù kaer. Bez 'e Hellfemp chem pell da arvestiñ ar gweledva. Breizh a zo kaer! ... Soñj a-nous e voe goude-se displeget dimp un dra bennak diwar-benn'an arz kristen hag an arz pagan" gant an aetroù Floc'h; lakaat a reas da dremen etre hon dnoùarn skeudennou eus an daou arz-se. Bennozh ar Sakramant a voe roet dimp a-rack kuitant, gant an Tad Medard.

D'ar sul ez emp chomet er ger sioul. Mont a recomp da bournen e-barzh liorzh Kerouarz war an tu all eus ar straed a-dal d'an ti. An aotrou Floc'h a ra decomp ur gaozedenn diwar-benn ar sonerezh keltiek. Talvoudus-kenan eo rak an darnvuihan ach'anzp n'anaveze ket kalz a dra diwar-benn ar gudenn-se. Kenderc'hel a recomp da bournen honuman. Janedig ha me e tivizomp d'eskien koroll d'ar re all. Pebezh abadenn! N'eo ket aes dañsal war an hent ha kanañ war un dro. Dont a ra tamz-ha-tamm gant hor skolidi, met skuizh emp buan. Azezan a recomp warar geot en ur c'hortez an Aotrou Floc'h a zispleg dimp aviel ar sul, ur barabellenn n'hon eus Met komprenet. Azezan a ra e-kichen ur vezenn ha ni tre-dro. Ar gwez a-us decomp a ro freskadurez. An heol a zo e vont da guzh. Al laboused a richan fleur. Kaer ha sioul eou pep tra. Evel bugale e selacuemp aketus komzou an Aviel... Brav em eus kavet an abardaezh-se. Ha dalc'het em eus sonj anezhan resisech c'hoazh egit eus ar re-all.

* * * * *

Goude kouen em gavemp adarre er sal-degemer. Bonnez, koulz lavarcut e kanomp : kanaouenneù 'zo e-leizh n'anavezomp ket, met an amzer eo a ra dicuer dimp. Koulskoude ez emp deut a-benn da adskrivan diou pe deir, pe ouzhpenn, evel : "Gwreg Roy Aldiwalloc'h" "War gern ar meneziou", "Julig ar Berdero"

Komz a recomp kenetrezomp. Buan hon eus graet anaouedegezh ha buan e teuemp da vezanñ mignonezed. Kement a drac'h 'zo kumun etrezomp : karantez Doue ha Breizh, yaouankiz mignoned hon eus anavezet hag enverennou kaer ~~é~~ un amzer dremenet. Lavaret e vefe en em anavezemp a-vepred. Berr e kavemp ar mare-se.

* * * * *

Pigant a recomp da ganañ ar c'homplideù er chapelig : ur gan a veuleudd d'an Tad, ur bedenn evit goulenn E warez. Brav an-sur-se eus an devezh p'emañ echu e labour gant an den. Lavaret e vefe e kan pep bleunienn, pep geoteñ, pep loenig ur ganacuenn evit azeulin ar C'Hrouer, evit E drugarekaat ives. Kuzet eo an heol dija. Breman eo treeñ an amc'houlou. Prestik e ve noz. Pep tra vev a ya d'e rizkuizh. An den a ra evel holl grounduriou ar bed, goude besañ kaset e bedenn smr-du an Neñv.

* * * * *

Ar pezh a vank ives e Breizh eo levriou evit ar vugale, hag evit skrivan kontadennoù

ar mère 'hed n'o deus ket o far. Ma c'hellfe un nebeut plac'hed yaouant chom a-grevet en um ti hag aze pedin Deus, labourat evit Breizh. Re all a zeufe da heul. Martez e veze ret da reoù 'zo kenderc'hel da labourat er-maezh, met d'annez en em gavie adarre an hell. Retredou a veze graet evit an du/a garfe, ur wech an amzer. Bretoned a zeufet evit ur pennadig da gêmer sklerijenn ha nerzh evit kenderc'hel da stourm evit Breizh.. Pep hini a lavar he soñj, he menozh, ha kenderc'hel a reomp pdl da gomz diwar-benn se.

* * * * *

Derc'hent an disparti ez emp trist gwalc'hout ez eo tremenet ken buan an devezhioù. Trist emp o'n em guitaat. Karout a rafemp en em vedan adarre, aber retredou heñvel, hag en ur c'hortez chom hell unanvet kenstresomp. Tu a vo sur da chom unanet dre ar soñj, dre ar bedenn. Evel ma lavar an Aôtreù Floc'h : "N'hou eus ket a-walc'h a fizians er bedenn. Ma veze kant den o pedin e veze saveteet Breizh:"

* * * * *

Devezhioù kaer ha glan, eurveziou dreist, marec'h judius hon eus tremenet. Bepred ez a war-rack an amzer. Unh devezh 'zo tremenet ha lerc'h ouz lerc'h o deus tremenet an eisgh devezh. Ar sizhun 'zo aet e-bioù, ha kavet hon eus trist en em zispartian. Huanadet hon eus : "Echu eo?" C'hoant obet ganeomp m'ont kuit. Tennet hon eus poltredou, notet hor chomlec'hioù, goulenet sinadur an hell. Prometet hon eus skrivan ha chom hell unanet gant ar greizenn.

* * * * *

Goude hon oferenn diwezhan hon eus kemeret hent an ti-hent-houarn. Pep hini 'zo aet diouzh he zu : Brest, Roazhon, Landreger, h.a. Adkroget hon eus gant ar vñez penderziek evel a-rack, met gant ur spred sklaerc'h, gant muioc'h a galon evit stourm evit ar mad, evit hon uhelvennad, gant muioc'h a garantez evit Boue hag hon nesañ. Lacun e ve hel labour pa c'houzemp e teuioù an trec'h ganeomp.

* * * * *

N' EO KET ECHU

KREGIN A RA

B E V E T B R E I Z H :